

erősítik a román nyelvű művelődési intézmények helyzetét és az állami tanintézetekben is megvalósítják a román nyelv bizonyos ápolását.

Amint a fentiekben kifejtettük, már sok minden történt e tekintetben, de tovább haladhatnánk ezen az úton.

A vonatkozó részletkérdések csak akkor képezhetnék bizalmas eszmecsere tárgyát, ha bizonyos előfeltételek mellett elhatározzatik Románia tényleges részvétele a harcban. Most elegendő azt hangsúlyozni, hogy szilárdan remélem megtalálhatni a minden ésszerű kívánságot figyelembe vevő jobb jövő alapjait, amint nyilvánvalóvá válik mindenki előtt az egész román nép szolidaritása Romániának a háborúban való részvétele tényével.

Mellékletek:

1

1914 szept. 26

Gr. Czernin Ottokár bukaresti követ távirata gr. Tisza Istvánnak Brătianu román miniszterelnök nézetéről a magyarországi románok megnyugtató nyilatkozatának fontossága tárgyában¹

Ref. Zsinati Levéltár, Tisza-iratok 6:20/56–57
(Eredeti német nyelvű gépiratok fordítása)

Távirat számjelekben

Feladatott Sinaiában, 1914. szept. 26-án este 9 óra

Érkezett Budapestre, 1914. szept. 27-én éj. 12 ó 40 p

Brătianu úr azt mondja német kollégámnak és nekem, ő (túl) kevésbé ismeri az erdélyi viszonyokat, hogy eldönthesse, elegendők-e a tervezett engedmények a közvélemény előnyös befolyásolására itt.

Minden attól függ, vajon az erdélyi románok kielégítetten nyilatkoznának-e, és erre nézve valódi mérce, hogy Maniu úr egyetért-e, azt tanácsolja tehát, hogy előbb vele jussunk egyetértésre.

Kijelentettem (a miniszterelnöknek), hogy ez a módzat valóban nehéz, mert a románok követeléseit tudomásom szerint folytonosan növekednek, és a radikálisok közismerten minden országban népszerűségi okokból túlzottat kívánnak.

Brătianu úr megmaradt amellett, hogy nem tanácsolhat mást, mint ezt a módzatot. Ha a mi románjaink valóban megelégedettek lesznek, az Romániára is erősen visszahatna.

Összefoglalva tehát úgy hisszük, jó volna, ha elérhetnéd, hogy a románok vezetői nálunk egyetértésüket kinyilatkoztassák és azt itt is hathatós módon közzéténnék.

Kérem a távirat szíves közlését Béccsel.

Czernin

¹ A fenti időpontban feladott távirat elírt számok miatt több helyütt értelmetlen volt; éjjel 12 órai feladással (3 órai érkezéssel) megismételte gr. Czernin követ nevében br. Bornemisza konzul, és az utóbbi távirat hátán olvasható Tisza s. k. rájegyzése: „Czernin IX/26.” A két szöveget egyeztetve egészítettük ki a zárójelbe tett szavakkal, a harmadik helyen ugyanis „insolent” (szemtelen) csak elírás lehetett.